

Üniversite Öğrencilerinde Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumlarının Akademik Özgüvene Etkisinde Akademik Öz Disiplinin Aracı Rolü

Ali Fuat YALÇIN^{1*} Saliha DUTAR² Ömer Faruk ÜZER³

¹ Necmettin Erbakan Üniversitesi, Türkiye

² Necmettin Erbakan Üniversitesi, Türkiye

³ Necmettin Erbakan Üniversitesi, Türkiye

Makale Bilgisi

Makale Geçmişi

Geliş Tarihi: 09.12.2025

Kabul Tarihi: 11.04.2026

Yayın Tarihi: 30.06.2026

Anahtar Kelimeler:

Algılanan helikopter ebeveyn tutumu ,
Akademik özgüven ,
Akademik öz disiplin.

ÖZET

Ebeveyn tutumlarının bireylerin akademik özgüveninin ortaya çıkmasında önemli bir faktör olduğu düşünülmektedir. Bu çalışmada üniversite öğrencilerinde algılanan helikopter ebeveyn tutumlarının akademik özgüvene etkisinde akademik öz disiplinin aracı rolünün belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırma nicel araştırma desenlerinden ilişkisel tarama modeli ile yürütülmüştür. Araştırmanın çalışma grubunu 2024-2025 öğretim yılı, üniversitede öğrenim görmekte olan öğrenciler oluşturmuştur. Katılımcılar kolay ulaşılabilir örnekleme yolu ile belirlenmiştir. Veri toplamak amacıyla ölçekler Google form aracılığıyla çevrim içi olarak toplanmıştır. Araştırmanın örneklem büyüklüğü, evreni bilinen örnekleme formülü ile hesaplanmıştır. Araştırma verilerinin toplanmasında Kişisel Bilgi Formu, Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumu Ölçeği, Akademik Özgüven Ölçeği ve Akademik Öz Disiplin Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmada değişkenler arası ilişkilerin incelenmesi için normallik testi, korelasyon ve regresyon analizleri gerçekleştirilmiş olup araştırmada kullanılan ölçeklerin güvenilirliği Cronbach Alpha ile test edilmiştir. Araştırmada toplanılan verilerin analizine geçmeden önce ölçeklerin ortalama, standart sapma, çarpıklık, basıklık ve iç tutarlılık verileri hesaplanmıştır. Cinsiyete göre farklılaşmayı belirlemek amacıyla bağımsız örneklem t-testi uygulanmıştır. Araştırmada değişkenler arasındaki ilişki Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı ile hesaplanmıştır. Yapılan analizler sonucunda; helikopter anne-baba tutumu ve akademik öz disiplin puanları erkekler ve kadınlar arasında anlamlı düzeyde farklılaşmamıştır. Buna karşın akademik özgüven puanları açısından cinsiyete göre anlamlı bir farklılaşma görülmüştür. Kadın katılımcıların akademik özgüven düzeyleri erkek katılımcılara göre anlamlı düzeyde daha yüksektir. Değişkenler arası ilişkilere bakıldığında; helikopter anne-baba tutumu puanları ile akademik öz disiplin ve akademik özgüven toplam puanları arasında anlamlı düzeyde bir ilişki bulunmazken diğer tüm alt boyutlar arasında anlamlı ve pozitif yönde ilişkiler saptanmıştır. Araştırmanın amacı, üniversite öğrencilerinde algılanan helikopter ebeveyn tutumlarının akademik özgüvene etkisinde akademik öz disiplinin aracı rolünü incelemek olsa da değişkenler arasındaki ilişkiler zayıf olduğu için klasik aracılık önkoşulları karşılanmamıştır.

The Mediating Role of Academic Self-Discipline in the Effect of Perceived Helicopter Parenting Attitudes on Academic Self-Confidence Among University Students

Article Info

ABSTRACT

Article History

Received: 09.12.2025

Accepted: 11.04.2026

Published: 30.06.2026

Keywords:

Perceived helicopter parenting attitude,
Academic self-confidence,
Academic self-discipline.

Parental attitudes are an important factor in the emergence of individuals' academic self-confidence. This study aims to determine the mediating role of academic self-discipline in the effect of perceived helicopter parenting attitudes on academic self-confidence among university students. The research was conducted using the correlational survey model from quantitative research designs. The study group consisted of students enrolled at the university in the 2024-2025 academic year. Participants were determined using the convenience sampling method. Scales were collected online via Google forms for data collection. The sample size of the study was calculated using the known sampling formula. The Personal Information Form, Perceived Helicopter Parenting Attitude Scale, Academic Self-Confidence Scale, and Academic Self-Discipline Scale were used to collect research data. Normality tests, correlation, and regression analyses were performed to examine the relationship between the research variables, and the reliability of the scales used in the study was tested with Cronbach's Alpha. Before proceeding to the analysis of the data collected in the study, the mean, standard deviation, skewness, kurtosis, and internal consistency data of the scales were calculated. An independent samples t-test was applied to determine gender differences. The Pearson Moment Correlation Coefficient was used to examine the relationship between variables in the study. Helicopter parenting attitude and academic self-discipline scores did not differ significantly between men and women. However, a significant difference was observed in academic self-confidence scores according to gender. Female participants' academic self-confidence levels were significantly higher than male participants. When examining the relationships between variables, no significant relationship was found between helicopter parenting attitude scores and total academic self-discipline and academic self-confidence scores, while significant and positive relationships were found between all other sub-dimensions. Although the aim of the study was to examine the mediating role of academic self-discipline in the effect of perceived helicopter parenting attitudes on academic self-confidence among university students, the classical mediation prerequisites were not met due to the weak relationships between the variables.

To cite this article:

Yalçın, A. F., Dutar, S. & Üzer, Ö. F. (2026). Üniversite öğrencilerinde algılanan helikopter ebeveyn tutumlarının akademik özgüvene etkisinde akademik öz disiplinin aracı rolü. *Necmettin Erbakan Üniversitesi Ereğli Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8 (2), 94-112. <https://doi.org/10.51119/ereegf.2026.172>

*Sorumlu Yazar: Ali Fuat Yalçın, afyalcin@erbakan.edu.tr

GİRİŞ

Doğumla başlayan yaşam mücadelesinde bireyin içinde yaşadığı aile, okul ve diğer çevresel faktörler oldukça önemli yer tutmaktadır. Birey bu belirleyici faktörlerle gelişmekte ve bireyin kişiliği şekillenmektedir. Çocuğun doğup büyüdüğü aile ortamı ve ebeveynlerin çocuklarını yetiştirirken sergiledikleri tutumlar çok önemlidir (Arslan ve Kıral, 2022). Ebeveynler çocuklarını yetiştirirken farklı tutumlar sergileyebilmektedirler. Bunlardan bazıları; otoriter, demokratik, reddedici ve helikopter tutum olabilmektedir. Ebeveynlerin çocuklarıyla kurduğu ilişki çocuğun gelişimini etkileyen en önemli etken olarak kendisini göstermektedir (Cüceloğlu,1993). Helikopter ebeveynlik, Psikiyatrist Chaim Genott'un ortaya attığı bir kavram olup küçük bir çocuğun annesini tanımlamasından ortaya çıkmıştır (akt; Padilla-Walker ve Nelson, 2012). Bu tür ebeveynler, çocuklarının iyiliği için ileri derecede ilgili, endişeli ve iyi niyetlidir ancak bu tutumları aşırılık içermektedir. Helikopter ebeveynlik, ebeveynliğin yeni bir boyutu değildir ancak potansiyel olarak çocuklarının hayatlarına aşırı derecede dahil olan, ebeveynlerin havada asılı kalmasını içeren bir ebeveynlik çeşididir (Padilla-Walker ve Nelson, 2012). Günümüz ebeveynlik davranışlarının en önemli sorunlarından biri olarak kabul edilen helikopter ebeveynlik tutumunun en dikkat çekici özelliği; çocuklarından yüksek düzeyde başarı beklemeleri ve onları, hayatlarının tek odak noktası haline getirmeleridir (Odenweller vd., 2014). Dikkatle incelendiğinde; helikopter tutumuna sahip ebeveynlerin davranışlarının arkasında kendi egosunu tatmin etmenin yattığı söylenebilir (Odenweller vd., 2014). Bu tür tutuma sahip olan ebeveynler genellikle çocukları adına konuşurlar ve “Bugün çok çalıştık”, “Bugün biraz hastaydık” gibi cümlelerinde çoğul özne kullanmayı tercih ederler (Kelly vd., 2017). Bu tutuma sahip ebeveynler, çocuklarının hatalarından her zaman başkalarını sorumlu tutarlar ve çocuklarının hayatları ve gelecekleri konusunda aşırı endişelidirler. Bu tutum, özellikle yaşamla ilgili belirsizliklerinde ve çocuklarını ihmalden koruma çabalarında daha belirginleşmektedir (Yılmaz, 2020).

Luebbe vd. (2016), helikopter ebeveyn tutumlarının dört sebebi olduğunu belirtmektedir: Çocuğunun fiziksel, akademik, sosyal ve duygusal hayatında karşılaşacağı olası olumsuz sonuçlardan duyduğu kaygı ve korku en önemli sebepleri arasında sayılmaktadır. Ebeveynlerine karşı büyük bir itaat gösteren çocukların üstlendikleri sorumluluklar onların hayatını kolaylaştırır da ileride sorumluluk alması gereken durumları yönetemeyen bireyler haline dönüşmesine sebep olabilmektedir. (Beyaz ve Dalkılıç, 2021). Aşırı koruyucu ve kısıtlayıcı tutum, ilgisiz veya reddedici tutumla büyüyen çocuklarda, demokratik tutumla büyüyen çocuklara göre sosyal kaygı daha sık görülmektedir. Bunun nedeni; bu tutumlarda çocuğun onaylanmaması, destekten yoksun bırakılması ve kabul görme ihtiyacının karşılanmamasıdır. Kısacası, bu çocuklar sosyal kaygılı bireyler olarak yetişmekte ve duygusal özerklikleri gelişmemektedir (Ekşi vd., 2020).

Helikopter ebeveynliğin çocuklar üzerindeki etkisi dikkate alındığında; bu ebeveynlik tarzına sahip olmanın bazı faydaları da vardır ancak bunlar kısa süreli ve sınırlıdır. Örneğin, bu çocuklar genellikle küçük yaşta ebeveynleri tarafından daha koruyucu bir tutumda yetiştirildikleri için çevrelerinden daha az zarar görürler ve birincil bakım veren bireyler olarak ebeveynlerine daha çok ihtiyaç duyarlar. Ancak büyüdükçe, zorlanmalı yaşantılarla karşılaştıklarında kendi başlarına başa çıkma konusunda sorun yaşarlar (Lascala, 2019, akt. Özdemir, 2023). Arslan ve Kıral (2022)’ın sınıf öğretmenleri üzerine yaptıkları çalışmada; öğretmenlerin büyük çoğunluğunun gözlemlerinde helikopter ebeveynlik stiline sahip ebeveynlerin çocuklarının akademik başarısının düşük olduğuna ve kapasitelerinin altında başarılı olduklarına inandıkları sonucuna ulaşmışlardır. Akademik başarıyı etkileyen birçok olumlu ve olumsuz faktör bulunmaktadır. Bunlar bireyin kendisinden kaynaklanan kişisel nedenler olabileceği gibi, kendi iradesi dışında gerçekleşen dışsal nedenler de olabilir. Kişinin

başarısını olumsuz etkileyen başlıca kişisel nedenler şunlardır: Akademik kişilik, yetenekler, ilgi alanları, özgüven, içsel motivasyon, zekâ, algılar ve inançlar (Kalkan vd., 2020). Bu kavramlardan birisi olan özgüven, kişinin kendine duyduğu güven olarak tanımlanmaktadır. Günümüzde insanların özgüveni, çeşitli etkenlerden dolayı azalabilmektedir. Özgüven kavramı bireysel ve toplumsal olarak incelenmesi gereken bir olgudur (Altıntaş, 2015). Özgüveni yüksek bireyler; kendilerine olan inancı tam olan, başarı odaklı, üretken ve yaratıcıdırlar. Bu bireyler kendi niteliklerinin farkındadırlar ve neyi yapıp neyi yapamayacaklarını bilirler. Kendi niteliklerine uygun bir hedef belirlerler. Bireylerin ilk ilgilendiği şey kendi hedefleri ve istekleridir. Hayatlarını çevrelerindeki beklentilerine göre değil, kendi isteklerine göre şekillendirirler. Yaşadıkları sorunlarla yüzleşip yeni çözüm yolları ararlar (Gökner, 2015). Düşük özgüvene sahip kişiler ise kendilerini başkalarıyla karşılaştırdıklarında değersiz ve başarısız olarak görürler. Çevrelerindeki diğer insanlar tarafından reddedilmekten korktukları için ilişki kurmakta zorluk çekerler. Yaşadıklarından kolayca etkilenirler ve olumsuz duygular yaşarlar. Genellikle başkalarına karşı bağımlı bir kişilik özelliği gösterirler (Kurtuldu, 2007). Öğrencinin akademik performans açısından elde ettiği her başarıya paralel olarak akademik özgüveni de artmaktadır (Kalkan vd., 2020).

Akademik özgüven kavramı; bireyin kendini olduğu gibi kabul etmesi, değerli bir kişi olarak görmesi ve yüksek öz saygıya sahip olmasından ziyade, yüksek öz yeterlilik duygusu veya olumlu algıya sahip olmasıyla ilişkilendirilmektedir (Doğan-Başokçu ve Doğan 2005). Bireyin akademik performansına bağlı olarak elde ettiği her başarı, onun akademik özgüvenini artırmaya katkı sağlar. (Güzeller vd., 2016). Akademik özgüvenin gelişebilmesi için, bireyin başarıya yönelik ihtiyaçlarının giderilmesi ve aynı zamanda bireyin kendisine uygun eğitim yaşantılarıyla karşılaşması gerekmektedir (Senemoğlu, 2007). Araştırma ve öne sürülen hipotezler vasıtasıyla, özgüven olgusunun ruh sağlığında, başarıda ve mutluluktaki rolü ön plana çıkmıştır (Soner, 2000). Senemoğlu (2018), bireyin gelecekteki başarılarının temeli olan akademik özgüvenin geliştirilmesi ve böylece başarıyı deneyimleme fırsatının sağlanması için her çocuğa kendi yetenekleri çerçevesinde sorumluluk verilmesi gerektiğini belirtmektedir.

Başaran (1971), sorumluluk kavramını duygular bağlamında ele almıştır ve sorumluluk duygusunu; bir görev olarak üstlenilen veya verilen bir işi, bedeli ne olursa olsun tamamlamak ve gerektiğinde hesabını vermekle ilgili bir duygu olarak tanımlamıştır (akt; Özen, 2013). Öz disiplin ise kişinin kendi davranışının sorumluluğunu alması ve bu davranışın sonuçlarının sorumluluğunu bilinçli şekilde üstlenmesi anlamına gelmektedir (Özen, 2016; Rosenbaum, 1993). TDK (Türk Dil Kurumu) (2018) ‘ye göre disiplin, “Bir topluluğun, yasalarına ve düzenle ilgili yazılı veya yazısız kurallarına titizlik ve özenle uyması durumu, sıkı düzen, düzence, düzen bağı, zapturapt” olarak tanımlanmaktadır. Disiplin türlerinden birisi olan öz disiplin ise Budak (2009)‘ın psikoloji sözlüğünde, "Bir kişinin arzularını ve dürtülerini kontrol etme, uzun vadeli hedefler uğruna anlık tatminlerden vazgeçme yeteneği" olarak tanımlanmaktadır. Kısaca öz disiplin; hedeflere ulaşmak için akademik bir ortamda bireyin kendini kontrol etmeye çalışmasıdır. Öz disiplin, bireyin akademik başarısında kritik bir faktördür ve başarılı bireyleri diğerlerinden ayıran ana unsurlardan birisidir (Duckworth ve Seligman, 2005). Yüksek öz disipline sahip bireyler, kısa vadeli haz sağlayan geçici davranışlardan ziyade kendini geliştiren düşüncelere ve davranışlara odaklanmayı tercih ederler. Başarılı öğrencileri diğer öğrencilerden ayıran en önemli faktör öz disiplindir (Duckworth ve Seligman, 2005). Günümüzde akademik öz disipline ilişkin yapılan çalışmalar artarak devam etmektedir. Ancak literatürde üniversite öğrencilerinde helikopter ebeveynlik, akademik öz disiplin ve akademik özgüven arasındaki ilişkiyi inceleyen bir araştırmaya ulaşılamamıştır. Ayrıca helikopter ebeveyn tutumlarının akademik özgüven üzerindeki etkisi literatürde çok fazla incelenmiş ancak akademik öz disiplinin iki değişken üzerindeki aracılık rolüne ilişkin bir araştırmaya rastlanılmamıştır. Bu bağlamda araştırmada,

üniversite öğrencilerinde algılanan helikopter ebeveyn tutumlarının akademik özgüven üzerindeki etkisinde öz disiplinin aracı rolünü belirlenmesi amaçlanmıştır.

Bu amaçla aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

- Üniversite öğrencilerinde algılanan helikopter ebeveyn tutumları, akademik özgüven ve akademik öz disiplin düzeyleri cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?
- Üniversite öğrencilerinde algılanan helikopter ebeveyn tutumları ile akademik özgüven ve akademik öz disiplin düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- Üniversite öğrencilerinin algılanan helikopter ebeveyn tutumları akademik özgüven düzeylerini anlamlı etkilemekte midir?
- Üniversite öğrencilerinin sahip oldukları öz disiplin düzeyleri akademik özgüven düzeylerini anlamlı etkilemekte midir?
- Üniversite öğrencilerinin algılanan helikopter ebeveyn tutumlarının akademik özgüvenine etkisinde akademik öz disiplin nasıl bir rol oynamaktadır?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada algılanan helikopter ebeveyn tutumlarının üniversite öğrencilerinde akademik özgüvene etkisi, nicel araştırma yöntemlerinden biri olan ilişkisel tarama yöntemi kullanılarak incelenmiştir. İlişkisel çalışmalar, iki veya daha fazla değişken arasındaki ilişkileri belirleyen ve neden-sonuç ilişkisine kanıt sağlayan araştırma modelleridir (Büyüköztürk vd., 2014).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Türkiye’de farklı üniversitelerde öğrenim gören üniversite öğrencileri arasından kolay ulaşılabilir amaçlı örnekleme yoluyla seçilen bireyler oluşturmaktadır (Karasar, N.,2007). Araştırmaya katılan toplam 538 üniversite öğrencisinin cinsiyet ve yaşlarına ilişkin bilgiler Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1

Katılımcıların Cinsiyet ve Yaş Dağılımları

Cinsiyet	f	%	Yaş Ort.	SS
Erkek	132	24.50		
Kadın	406	75.50	21.65	2.77
Toplam	538	100		

Katılımcıların %75.5'i kadın (n=406) ve %24.5'i erkek (n=132)'tir. Yaş değerleri 17–48 aralığında değişmektedir; ortalama yaş 21.65 olup standart sapma 2.77'dir.

Verilerin Toplanması

Bu araştırma için Necmettin Erbakan Üniversitesi, Sosyal ve Beşerî Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'ndan 18.04.2025 tarihinde etik kurul onayı alınmıştır (Karar no: 08-2025/340). Araştırmada veri toplamak amacıyla; üniversite öğrencilerinin bazı demografik özelliklerini belirlemek için araştırmacı tarafından geliştirilen Kişisel Bilgi Formu, üniversite öğrencilerinde algılanan helikopter ebeveyn tutumlarını belirleyebilmek için Rosenberg Helikopter Ebeveyn Tutumları Ölçeği, akademik özgüveni belirleyebilmek için Akademik Özgüven Ölçeği ve akademik öz disiplini belirleyebilmek için Akademik Öz Disiplin Ölçeği kullanılmıştır. Veri toplama araçlarına ilişkin ayrıntılı bilgiler aşağıda verilmiştir.

Helikopter Ebeveyn Ölçeği: Araştırmada helikopter ebeveyn ölçümü için kullanılan bu ölçek LeMoyne ve Buchanan (2011) tarafından geliştirilmiştir. LeMoyne ve Buchanan (2011), geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarını yaptıktan sonra, ölçek birçok araştırmada araç olarak kullanılmıştır. LeMoyne ve Buchanan helikopter ebeveyn ölçeği çoktan seçmeli sorulardan yapılmış 12 alt kategoriden oluşan, 63 maddeli bir öz bildirim testidir. Ölçek 4'lü Likert (0 Hiç böyle değildi- 3 Tamamen böyleydi) şeklinde puanlanmak üzere hazırlanmıştır. Tek boyut ve 7 maddeden oluşmaktadır. “Büyürken anne babam tüm hareketlerimi denetlerdi” ve “Anne babam hayat sorunlarımı çözmek için müdahale ederlerdi” ifadeleri ölçekte yer alan maddelere örnek teşkil etmektedir. Ölçekten alınabilecek puanlar 0-21 arasında değişmektedir. Ölçekte ters madde bulunmamaktadır. Güvenilirlik için Cronbach's Alpha katsayısı 0.71 olarak hesaplanmıştır (LeMoyne ve Buchanan 2011). Çuhadaroglu (1986), tarafından Türkçeye uyarlanan ölçek, dörtlü Likert tipine sahip 10 sorudan oluşan ve kişinin kendini değerlendirdiği bir ölçektir. Puanlama kategorileri “hiç katılmıyorum” ile “tamamen katılıyorum” arasında değişen 5 olumlu ve 5 olumsuz soru ifadesinden oluşur. 1.2.4.6.7. maddeler olumlu, 3.5.8.9.10. maddeler ise olumsuzdur. Ölçeğin puanlamasında düşük puan benlik saygısının yüksekliğini, yüksek puan ise düşüklüğünü göstermektedir.

Akademik Özgüven Ölçeği: Bu ölçekte DeVellis (2014) tarafından geliştirilen ölçek Kalkan vd. (2020) tarafından Türkçeye uygulanmıştır. Ölçek 25 maddeden oluşmakta ve uygulama süresi yaklaşık 5 dakika sürmektedir. “Derslerimi kolayca anlayabiliyorum” ve “Derslerimdeki başarıyı yeterli görüyorum” ifadeleri ölçekte yer alan maddelere örnek teşkil etmektedir. Ölçekten alınabilecek puan 25-125 arasında değişiklik göstermektedir. Öğrencilerin ölçekten aldıkları puan arttıkça akademik özgüven düzeylerinin de yüksek olduğu anlamına gelmektedir. Akademik Özgüven Ölçeğinin yapı geçerliğini belirlemek için Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) ve elde edilen yapının doğrulanıp doğrulanmadığını belirlemek için Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) yöntemi kullanılmıştır. Ölçeğin Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı .92 olarak bulunmuştur. Ölçek test tekrar test güvenilirliği $r=.95$, iki yarı test güvenilirliği incelemesinde Spearman-Brown Katsayısı ise .86 olarak tespit edilmiştir.

Akademik Öz Disiplin Ölçeği: Ölçek, üniversite öğrencilerinin akademik öz disiplin düzeylerini ölçmek amacıyla Şal (2022) tarafından geliştirilmiştir. Başlangıçta 58 maddeden oluşan ölçek, geçerlik ve güvenilirlik analiziyle 18 madde ve iki alt boyuttan oluşmuştur. Bu alt boyutlar planlı çalışma ve dikkattir. Beşli Likert ölçeğine göre puanlanmak üzere hazırlanan ölçekte 5 "her zamanı", 1 "hiçbir zamanı" temsil etmektedir. Ölçeğin 6., 7. ve 16. maddeleri ters puanlanmaktadır. Ölçekten alınabilecek puanlar 18 ile 90 arasında değişmekle birlikte, puanların artması akademik öz disiplinin de artması anlamına gelmektedir. Yapılan güvenilirlik analizi sonucunda ölçeğin Cronbach alfa katsayısı .90 olarak bulunmuştur. Bu araştırma kapsamında Akademik Öz Disiplin Ölçeğinin

Cronbach alfa güvenirlik katsayısı .86 olarak hesaplanmıştır. “Her gün aynı saatte uyanıyorum” ve “Rastgele çalışırım” ifadeleri ölçekte yer alan maddelere örnek teşkil etmektedir.

Verilerin Toplanması

Araştırma verilerinin toplanabilmesi için ilgili etik kurul biriminden gerekli onaylar alınmış; ardından veri toplama araçları Türkiye’de öğrenim gören üniversite öğrencilerine uygulanmıştır. Araştırmanın örneklem büyüklüğü, evreni bilinen örnekleme yöntemi ile hesaplanmıştır. Araştırma verileri katılımcılardan online şekilde Google form vasıtasıyla toplanmıştır. Ölçeklerin uygulanma süreci yaklaşık 20 dakika sürmüştür.

Verilerin Analizi

Araştırmada toplanılan verilerin analizine geçmeden önce ölçeklerin ortalama, standart sapma, çarpıklık, basıklık ve iç tutarlılık verileri hesaplanmıştır. Verilerin normal dağılım gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla hesaplanan çarpıklık ve basıklık katsayılarının ± 1.0 sınırları içinde kalması sebebiyle, puanların normal dağılımdan önemli bir sapma göstermediği görülmektedir (Büyüköztürk, 2018). Cinsiyete göre farklılaşmayı belirlemek amacıyla bağımsız örneklem t-testi uygulanmıştır. Araştırmada değişkenler arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı kullanılmıştır. Üniversite öğrencilerinde algılanan helikopter ebeveyn tutumlarının akademik özgüvene etkisinde akademik öz disiplinin aracı rolüne ilişkin anket verileri SPSS Process Macro (Model 4) ile incelenmiştir (Hayes, 2018). Araştırmada anlamlılık düzeyi $p < .05$ olarak alınmıştır.

BULGULAR

Araştırmada kullanılan ölçeklere ilişkin iç tutarlılık katsayıları (Cronbach’s α) Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2

Ölçeklerin İç Tutarlılık Bulguları

Ölçek	Madde Sayısı	Cronbach’s α
Helikopter Anne-Babalık Ölçeği	7	.68
Planlı Çalışma	9	.74
Dikkat	9	.82
Toplam Akademik Öz Disiplin Ölçeği	18	.86
Akademik Öz-Yeterlik İnancı	8	.82
Akademik Sosyal Yeterlik	5	.75
Akademik İtibar	4	.72
Akademik Motivasyon	4	.66
Akademik Sosyal Doyum	4	.73
Toplam Akademik Özgüven Ölçeği	25	.90

Planlı Çalışma (.74), Dikkat (.82), Toplam Akademik Öz Disiplin (.86), Akademik Öz-Yeterlik İnancı (.82), Akademik Sosyal Yeterlik (.75), Akademik İtibar (.72), Akademik Sosyal Doyum (.73) ve Toplam Akademik Özgüven (.90) ölçeklerinin α değerlerinin .70'in üzerinde olduğu görülmüştür. Bu sonuçlar ilgili ölçümlerden elde edilen verilerin güvenilir olduğunu göstermektedir. Helikopter Anne-Babalık Ölçeği (.68) ile Akademik Motivasyon (.66) alt boyutlarının α değerleri .70 eşliğinin altında kalmakla birlikte, az madde sayısı dikkate alındığında .60 üzerindeki değerlerin kabul edilebilir sınırlarda yer aldığı değerlendirilmiştir.

Ölçek ve alt boyutların minimum–maksimum ortalamaları ile ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3

Ölçeklere İlişkin Betimsel İstatistikler

Ölçek	Min.	Max.	$\bar{X}$	SS	Çarpıklık	Basıklık
Helikopter Anne-Babalık	1.00	4.71	2.81	.67	.13	-.14
Planlı Çalışma	1.00	4.67	2.67	.65	.18	-.20
Dikkat	1.00	5.00	3.46	.69	-.23	.12
Toplam Akademik Öz Disiplin	1.00	4.83	3.06	.60	-.02	.26
Akademik Öz-Yeterlik İnancı	1.63	5.00	3.66	.66	-.29	-.11
Akademik Sosyal Yeterlik	1.00	5.00	3.23	.80	-.15	-.21
Akademik İtibar	1.00	5.00	3.32	.78	-.20	.18
Akademik Motivasyon	1.00	.500	3.87	.70	-.50	.39
Akademik Sosyal Doyum	1.00	5.00	3.04	.88	-.04	-.15
Toplam Akademik Özgüven	1.64	5.00	3.45	.58	-.22	.24

Tablo 3 incelendiğinde; ortalama puanlar en düşük Planlı Çalışma' da ($\bar{X}$ =2.67), en yüksek Akademik Motivasyon' da ($\bar{X}$ =3.87) gözlenmiştir. Diğer boyutlar sırasıyla Helikopter Anne-Babalık ($\bar{X}$ =2.81), Dikkat ($\bar{X}$ =3.46), Toplam Akademik Öz Disiplin ($\bar{X}$ =3.06), Akademik Öz-Yeterlik İnancı ($\bar{X}$ =3.66), Akademik Sosyal Yeterlik ($\bar{X}$ =3.23), Akademik İtibar ($\bar{X}$ =3.32), Akademik Sosyal Doyum ($\bar{X}$ =3.04) ve Toplam Akademik Özgüven ($\bar{X}$ =3.45) şeklindedir. Değişkenlik Akademik Sosyal Doyum (SS=.88) ve Akademik Sosyal Yeterlik'te (SS=.80) görece yüksek; Toplam Akademik Özgüven (SS=.58) ve Toplam Akademik Öz Disiplin' de (SS=.60) görece düşüktür. Tüm değişkenlerde çarpıklık değerleri -.50 ile .18, basıklık değerleri -.21 ile .39 aralığında gerçekleşmiştir; dolayısıyla normallik varsayımı tüm ölçek ve alt boyutlar için sağlanmıştır.

Cinsiyete göre farklılaşmayı incelemek amacıyla bağımsız örneklem t-testi uygulanmış ve bulgular Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4*Helikopter Ebeveyn Tutumları, Akademik Öz Güven ve Akademik Öz Disipline İlişkin Bulgular*

Ölçek	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	SS	t	p
Helikopter Anne-Babalık Ölçeği	Erkek	132	2.81	.63	-.02	.99
	Kadın	406	2.81	.68		
Akademik Öz Disiplin Ölçeği	Erkek	132	3.00	.65	-1.45	.15
	Kadın	406	3.08	.58		
Akademik Özgüven Ölçeği	Erkek	132	3.35	.63	-2.37	.02
	Kadın	406	3.49	.55		

Tablo 4 incelendiğinde; Helikopter Anne-Babalık Ölçeği puanları erkekler ($N=132$, $\bar{X}=2.81$, $SS=.63$) ve kadınlar ($N=406$, $\bar{X}=2.81$, $SS=.68$) arasında anlamlı düzeyde farklılaşmamıştır ($t=-0.20$, $p=.99$). Benzer şekilde, Akademik Öz Disiplin Ölçeği puanları da erkekler ($\bar{X}=3.00$, $SS=.65$) ve kadınlar ($\bar{X}=3.08$, $SS=.58$) arasında anlamlı düzeyde bir fark göstermemiştir ($t=-1.45$, $p=.15$). Ancak, Akademik Özgüven Ölçeği puanlarında cinsiyete göre anlamlı bir farklılaşma görülmüştür ($t=-2.37$, $p=.02$); kadın katılımcıların akademik özgüven düzeyleri erkek katılımcılara göre anlamlı düzeyde daha yüksektir. Genel olarak, elde edilen bulgular yalnızca akademik özgüvende cinsiyete bağlı anlamlı düzeyde bir fark bulunduğunu göstermektedir.

Helikopter ebeveyn, akademik özgüven ve akademik öz disiplin arasındaki ilişkiler ve bu kavramların alt boyutları ile ilişkisi Tablo 5'te incelenmiştir.

Tablo 5*Değişkenler Arası İlişkiler*

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1. Helikopter Anne-Babalık	-									
2. Planlı Çalışma	-.05	-								
3. Dikkat	-.04	.59**	-							
4. Toplam Akademik Öz Disiplin	-.05	.88**	.90**	-						
5. Akademik Öz-Yeterlik İnancı	-.10*	.45**	.48**	.53**	-					
6. Akademik Sosyal Yeterlik	-.05	.32**	.29**	.34**	.45**	-				
7. Akademik İtibar	-.07**	.45**	.39**	.47**	.75**	.44**	-			
8. Akademik Motivasyon	-.12**	.41**	.47**	.50**	.72**	.43**	.58**	-		

9. Akademik Sosyal Doyum	.08	.21**	.22**	.24**	.30**	.54**	.36**	.26**	-
10. Toplam Akademik Özgüven	-.07	.48**	.49**	.54**	.86**	.75**	.81**	.76**	.63**

Tablo 5'te gösterilen Pearson korelasyon katsayılarına bakıldığında, Akademik Öz Disiplin' in kendi alt boyutu olan Planlı Çalışma ile anlamlı düzeyde pozitif ilişki gösterdiği görülmektedir ($r=.88$, $p<.01$). Benzer biçimde, Dikkat ile de anlamlı düzeyde pozitif bir ilişki vardır ($r=.90$, $p<.01$). Bu iki bulgu, öz disiplin bileşiğinin alt bileşenleriyle anlamlı biçimde örtüştüğünü doğrulamaktadır. Akademik Özgüvenin kendi alt boyutlarıyla ilişkilerine bakıldığında, en güçlü bağın Akademik Öz-Yeterlik İnancı ile olduğu görülmektedir ($r=.86$, $p<.01$). Bunu Akademik İtibar ($r=.81$, $p<.01$) ve Akademik Motivasyon ($r=.76$, $p<.01$) izlemektedir. Akademik Sosyal Yeterlik ile ilişki de yüksek düzeyde bulunmuştur ($r=.75$, $p<.01$); Akademik Sosyal Doyum ile ilişki ise orta düzeydedir ($r=.63$, $p<.01$). Bu sonuçlar, özgüven bileşiğinin tüm alt boyutlarıyla güçlü ve tutarlı biçimde hareket ettiğini göstermektedir. Helikopter Anne-Babalık puanları ile Toplam Akademik Öz Disiplin ($r=-.05$, $p>.05$) ve Toplam Akademik Özgüven ($r=-.07$, $p>.05$) arasında anlamlı düzeyde bir ilişki bulunamamıştır. Buna karşılık, Toplam Akademik Öz Disiplin ile Toplam Akademik Özgüven arasında orta-yüksek düzeyde pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür ($r=.54$, $p<.01$). Araştırmanın amacı, üniversite öğrencilerinde algılanan helikopter ebeveyn tutumlarının akademik özgüvene etkisinde akademik öz disiplinin aracı rolünü incelemek olsa da değişkenler arasındaki ilişkiler zayıf olduğu için klasik aracılık ön koşulları karşılanmamıştır.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Yapılan bu çalışmada üniversite öğrencilerinde algılanan helikopter ebeveyn tutumlarının akademik özgüvene etkisinde akademik öz disiplinin aracı rolü incelenmiştir. Ayrıca değişkenler arasında cinsiyete göre farklılaşmanın olup olmadığına bakılmıştır. Bu analizlere geçmeden önce varyansların homojenliği Levene Testi ile kontrol edilmiş ve dağılımın normal olduğu görülmüştür.

Cinsiyete göre yapılan karşılaştırmalarda; helikopter ebeveynlik düzeyleri açısından anlamlı bir fark bulunmamıştır. Yılmaz (2020), yaptığı çalışmada benzer şekilde helikopter ebeveyn tutumunun çocukların cinsiyetinden etkilenmediği bulgusuna ulaşmıştır. McGinley (2018)'de helikopter ebeveynliğin kendine özgü niteliklere sahip olduğu ve bu tutumun çocukların özelliklerinden etkilenmediği sonucuna ulaşmıştır. Araştırma bulgularımızla tutarlı biçimde, bu ebeveynlik stilinin temelinde yatan aşırı korumacılık ve yoğun müdahale dürtüsünün çocuğun cinsiyetinden bağımsız olarak geliştiği görülmektedir. Ancak Yılmaz'ın (2020) yaptığı çalışmada genel toplamda fark görülmemesine rağmen alt boyutlar bazında ortaya çıkan farklılaşmalar dikkat çekicidir. Bu çalışmada gözlemlenen, akademik yaşamda erkek çocuklara, etik konularda ise kız çocuklara yönelik baskın helikopter tutum kültürel kodlarla açıklanmıştır. Yılmaz'ın (2020) da belirttiği üzere, toplumsal yapıda erkek çocukların mesleki başarısına verilen öncelik ile kız çocuklarına yüklenen "ahlaki temsil" rolü, ebeveynlerin müdahaleci tutumlarını bu alanlarda yoğunlaştırmasına neden olmaktadır. Bu durum, helikopter ebeveynliğin sadece psikolojik bir tutum değil, aynı zamanda toplumsal beklentilerin bir projeksiyonu olduğunu kanıtlamaktadır. Literatür taraması, birkaç çalışma dışında bu alanda yapılan çalışmaların sınırlı sayıda olduğunu ortaya koymaktadır. Dahası, ülkemizde helikopter ebeveynlik üzerine yapılan bilimsel çalışmaların tarihi oldukça yenidir. Bu kavram ilk kez Yılmaz (2019) tarafından bilimsel olarak ele alınmıştır.

Akademik öz disiplin açısından bakıldığında; benzer şekilde cinsiyete göre akademik öz disiplin düzeyleri açısından anlamlı bir fark bulunmamıştır. Literatür incelendiğinde; Zimmerman ve

Kitsantas (2014) tarafından yürütülen çalışmada, öğrencilerin öz disiplin, öz düzenleme ve akademik başarı düzeylerinin cinsiyetlerine göre anlamlı düzeyde bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Buna karşılık Zerman ve Turan (2025) ise yürüttükleri çalışmada, katılımcıların cinsiyetlerine göre akademik öz disiplin düzeyleri arasında anlamlı farklar tespit etmişlerdir. Söz konusu farkların ölçek toplam puanı ve dikkat alt boyutu için kadınlar lehine belirginleştiği görülmektedir. Bu farkların temelinde yer alan sebep; kadınların içsel motivasyonla daha iyi performans gösterirken erkeklerin ise dışsal düzenlemelerden daha fazla etkilenmesi olarak yorumlanabilir (Vecchione vd., 2014). Bu çalışmada fark bulunmaması, örneklem grubundaki öğrencilerin benzer akademik motivasyon kanallarına sahip olmasından kaynaklanmış olabilir. Cinsiyete dayalı bir farkın saptanmaması, günümüz eğitim sisteminde akademik başarının ve öz disiplinin her iki cinsiyet için de benzer bir toplumsal başarı kriteri olarak kodlanmış olmasıyla açıklanabilir. Örneklemdeki öğrencilerin, cinsiyet rollerinden bağımsız olarak akademik sorumluluklarını benzer bir görev bilinciyle içselleştirmiş olmaları, puanların homojen dağılmasına yol açmış olabilir. Ayrıca örneklem grubundaki öğrencilerin benzer akademik disiplinlerden seçilmiş olması da bu durumu etkilemiş olabilir. Belirli bir alanda eğitim gören öğrencilerin benzer öz-düzenleme stratejileri geliştirmiş olmaları, cinsiyetin akademik öz disiplin üzerindeki belirleyici etkisini minimize ettiğini düşündürmektedir.

Akademik öz disiplin ve helikopter ebeveyn tutumlarının aksine, akademik özgüven açısından cinsiyetler arası farklılaşma anlamlı bulunmuştur. Kız öğrencilerin özgüven düzeyleri erkek öğrencilerden daha yüksek çıkmıştır. Literatür incelendiğinde; Ünver ve Kılıç (2025) yaptıkları çalışmada, öğrencilerin akademik özgüvenleri üzerinde cinsiyetin anlamlı düzeyde etkili bir faktör olmadığı sonucuna ulaşmışlardır. Akpınar vd. (2024) ise fen lisesi öğrencileri üzerinde yaptıkları araştırmada benzer şekilde öğrencilerin akademik özgüvenlerinin cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermediğini saptamışlardır. Benzer şekilde Eren vd. (2023), Spor Bilimleri Fakültesi öğrencileri üzerinde yaptıkları araştırmada, akademik özgüven ölçeği ve alt boyutlarında da cinsiyet değişkeni ile anlamlı farklılık göstermediğini tespit etmiştir. Elde edilen veriler, alan yazındaki bazı çalışmalarla farklılık gösterse de kız öğrencilerin akademik yeterliliklerine ilişkin algılarının ve başarıya yönelik içsel motivasyonlarının görece daha yüksek olabileceğini düşündürmektedir. Bu araştırmada elde edilen sonuç, son yıllarda eğitim sisteminde kız çocuklarının akademik başarıya yönelik gelişen pozitif benlik algısını yansıtıyor olabilir. Eğitim ortamlarındaki disiplin ve çalışma disiplini beklentilerine kız öğrencilerin daha hızlı adapte olması onların özgüven algılarını beslemiş olabilir. Katılımcıların büyük bir çoğunluğunu kız öğrencilerin oluşturması, bu gruptan elde edilen verilerin temsil gücünü artırmış olduğu söylenebilir. Bu bağlamda, kız öğrenciler lehine ortaya çıkan anlamlı farkın kız öğrencilerin eğitim süreçlerine katılım motivasyonlarındaki baskınlıktan kaynaklandığını düşündürebilir.

Değişkenler arası korelasyonlara göre; helikopter anne-babalık puanları ile toplam akademik öz disiplin ve toplam akademik özgüven arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Alan yazın tarandığında; helikopter ebeveynliğin özellikle psikolojik iyi oluş, özerklik ve akademik başarı üzerindeki etkilerini inceleyen çok sayıda çalışma bulunmasına rağmen; bu tutumların doğrudan akademik özgüven ve akademik öz disiplin üzerindeki spesifik etkilerini bir arada ele alan sınırlı sayıda araştırma olduğu görülmektedir. Mevcut literatürdeki bu boşluk, bulguların kuramsal bir çerçevede karşılaştırılmasını güçleştirmektedir. Schiffrin vd. (2014) yaptıkları çalışmada, ebeveynlerin yardım etme motivasyonu ile sergiledikleri aşırı korumacı tutumların, üniversite öğrencilerinin temel psikolojik ihtiyaçları olan yetkinlik ve özerklik duygularını engelleyerek özgüven düzeylerini önemli ölçüde düşürdüğü sonucuna ulaşmıştır. Benzer şekilde Hong vd. (2015) tarafından yapılan çalışmada; helikopter ebeveyn tutumlarının, öğrencilerin öz denetim mekanizmaları, hedef belirleme becerileri ve öz düzenleme süreçlerini öğrenmeleri üzerinde de engelleyici bir rol oynadığı saptanmıştır. Bu bulgulardan hareketle araştırmacılar, gelecek nesillerin sağlıklı bir psikososyal gelişim süreci tamamlayabilmeleri adına helikopter ebeveynlik düzeyinin azaltılması gerektiğini vurgulamaktadırlar.

Buna karşın, mevcut çalışmanın bulguları alan yazındaki bazı çalışmalarla farklılık gösterse de helikopter ebeveynlik ile akademik değişkenler arasında anlamlı bir bağın çıkmaması, birkaç olası nedene dayandırılabilir: Üniversite öğrencileri, gelişimsel olarak ebeveyn denetiminden uzaklaştıkları ve bireysel akademik sorumluluklar üstlendikleri bir dönem olan beliren yetişkinlik döneminde olduklarından, ebeveyn tutumlarının öğrencinin içsel disiplin mekanizmaları ve özgüven algısı üzerindeki belirleyici gücü zayıflamış olabilir. Türkiye örnekleminde ebeveynlerin akademik sürece müdahil olması, öğrenciler tarafından baskıcı bir helikopter tutum yerine destekleyici bir ilgi olarak algılandığı söylenebilir. Bu sebeple, helikopter ebeveynliğin literatürde öngörülen olumsuz etkileri (düşük özgüven gibi) bu örnekleme ortaya çıkmamış olabilir.

Araştırmada helikopter ebeveyn tutumları ile akademik değişkenler arasında anlamlı bir ilişki bulunmazken, akademik öz disiplin ile akademik özgüven arasında yüksek düzeyde pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Bu durum, üniversite öğrencilerinin akademik dünyasında dışsal kontrol odaklarının yerini içsel denetim mekanizmalarına bıraktığını göstermektedir. Bu sonuç, öğrencilerin kendi akademik kapasitelerine yönelik inançları (öz-güven/öz-yetkinlik) arttıkça, öğrenme süreçlerini yönetme ve disipline etme becerilerinin de güçlendiğini göstermektedir. Benzer şekilde Bilgili ve Keklik (2022), üniversite öğrencileri üzerinde yaptıkları araştırmada, akademik öz yetkinliğin akademik öz düzenlemeyi pozitif yönde ve anlamlı düzeyde yordadığını tespit etmişlerdir. Bandura tarafından ortaya atılan sosyal bilişsel kurama göre; öz yetkinlik, akademik öz düzenleme süreçlerinin temel bir yordayıcısıdır. Bu bağlamda bireyin kapasitesine yönelik algısı ile öz düzenleme stratejileri kullanımı arasında pozitif ve güçlü bir ilişki olduğu öngörülmektedir (Bandura, 1991; 1999). Buna karşın Joo vd. (2000) tarafından yürütülen çalışmada, akademik öz yetkinliğin akademik öz düzenleme üzerinde anlamlı bir yordayıcı etkisinin bulunmadığı saptanmıştır. Elde edilen veriler, Joo vd. (2000) aksine, akademik öz güvenin öğrenci öz disiplini üzerinde hala kritik bir öneme sahip olduğunu göstermektedir.

Araştırmanın amacı, üniversite öğrencilerinde algılanan helikopter ebeveyn tutumlarının akademik özgüvene etkisinde akademik öz disiplinin aracı rolünü incelemek olsa da değişkenler arasındaki ilişkiler zayıf olduğu için klasik aracılık ön koşulları karşılanmamıştır. Geleneksel yaklaşım, yordayıcı-aracı-sonuç değişkenleri arasında anlamlı ilişkiler bulunmasını beklemektedir (Baron ve Kenny, 1986). Her ne kadar çağdaş yazın; toplam etkinin anlamlı olmasını zorunlu görmese ve dolaylı etkinin doğrudan bootstrap ile test edilmesini önerse de (Hayes, 2018; Zhao vd., 2010), çok zayıf korelasyonlar hem dolaylı etkinin büyüklüğünü pratikte ihmal edilebilir kılmakta hem de test gücünü düşürmektedir (MacKinnon vd., 2002). Bu nedenle, mevcut veri yapısı altında aracılık analizlerinin yürütülmesi metodolojik açıdan uygun görülmemiştir.

Bu araştırma, helikopter ebeveyn tutumu, akademik özgüven ve akademik öz disiplin arasındaki ilişkileri ortaya koyması bakımından önemli bulgular sunsa da bazı yöntemsel sınırlılıklara sahiptir. Bunlardan ilki; araştırmanın verilerinin 2025 yılı içerisinde, ulaşılabilir amaçlı örnekleme yöntemi kullanılarak elde edilmesidir. Bu durum, bulguların genellenebilirliği açısından bir sınırlılık teşkil etmektedir. Bu bağlamda çalışmanın daha geniş ve farklı sosyoekonomik düzeylerdeki örneklemelerle tekrarlanması, bulguların genellenebilirliğine katkı sağlayacaktır. Bir diğer sınırlılık ise, verilerin toplanmasında öğrencilerin öz bildirimine dayalı ölçeklerin kullanılmış olmasıdır. Bu yöntem, katılımcıların ölçek maddelerine sosyal beğenirlik algısı doğrultusunda yanıt vermiş olabileceği gerçeğini bir sınırlılık olarak ortaya çıkarmaktadır. Ayrıca araştırma, değişkenler arasındaki mevcut durumu tek bir zaman kesitinde inceleyen kesitsel bir desene sahip olduğundan, helikopter ebeveyn tutumunun akademik özgüven ve disiplin üzerindeki belirleyici etkilerine dair neden-sonuç ilişkisi kurmakta sınırlı kalmaktadır. Gelecekte yapılacak araştırmalarda; akademik motivasyon, özerklik ve psikolojik iyi oluş gibi farklı değişkenlerin, ebeveyn tutumları ile öğrenci gelişimi arasındaki dolaylı etkilerinin daha geniş ve heterojen örneklemelerle incelenmesi

önerilmektedir. Akademik özgüvenle öz disiplin arasında anlamlı düzeyde bir ilişki bulunduğundan öğrencilerin akademik özgüvenlerini geliştirici fırsatların sağlanması, onların akademik öz disiplinlerini geliştirmeye dolayısıyla akademik performanslarını artırmaya katkı sağlayabilir.

Etik Onay

Bu araştırma içinÜniversitesi, Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'ndan 18.04.2025 tarihinde etik kurul onayı alınmıştır (Karar no: 08- 2025/340).

Etik Beyan

Bu çalışmanın özgün olduğunu; hazırlık, veri toplama, analiz ve sonuçların sunumu da dahil olmak üzere çalışmanın tüm aşamalarında bilimsel etik ilke ve kurallara uyduğumu; bu çalışmanın bir parçası olarak, toplanmayan tüm veri ve bilgi kaynaklarını kaynakçaya dahil ettiğimi; kullanılan verileri değiştirmediyimi ve Yayın Etiği Komitesi'nin (COPE) tüm koşullarını kabul ederek tüm etik görev ve sorumluluklarımı yerine getirdiğimi beyan ederim. Ayrıca, bu beyanı, çelişen herhangi bir durumun bu çalışma ile bağlantılı olarak herhangi bir zamanda ortaya çıkması halinde, tüm ahlaki ve hukuki sonuçlara katlanmaya hazır olduğumu beyan ederim.

Çıkar Çatışması

Tüm yazarlar adına, sorumlu yazar herhangi bir çıkar çatışması olmadığını belirtmektedir.

Bu çalışma, TÜBİTAK 2209-A Üniversite Öğrencileri Araştırma Projeleri Destekleme Programı kapsamında yürütülen projeden türetilmiştir.

KAYNAKÇA

- Akpınar, Ş., Çıracı, M. ve Baş, E. (2024). Fen lisesi öğrencilerinin akademik özgüven düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Bilim Armonisi*, 7(2), 46-53. <https://doi.org/10.37215/bilar.1423550>
- Altıntaş, E. (2015). *Kuramdan uygulamaya özgüven*. Nobel Akademik Yayıncılık: Ankara.
- Arslan, P. ve Kırıl, B. (2022). İlkokul öğretmenlerinin aşırı koruyucu (helikopter) velilerle ilgili deneyimleri: bir fenomenoloji çalışması. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 55(3), 854-915. <https://doi.org/10.30964/auebfd.1035605>
- Bandura, A. (1991). Social cognitive theory of self-regulation. *Organizational Behaviour and Human Decision Processes*, 50, 248-287.
- Bandura, A. (1999). Social cognitive theory: An agentic perspective. *Asian Journal of Social Psychology*, 2, 21-41.
- Baron, R. M. ve Kenny, D. A. (1986). The moderator–mediator distinction in social psychological research: Conceptual, strategic, and statistical considerations. *Journal of Personality and Social Psychology*, 51(6), 1173–1182. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.51.6.1173>
- Beyaz, E. (2021). Helikopter ebeveynlik. *Sağlık ve yaşam bilimleri alanındaki bilimsel gelişmeler*, Gece Kitaplığı. Ed. Mehmet Dalkılıç, Ankara.
- Bilgili, H. ve Keklik, İ. (2022). Akademik öz yetkinlik ile akademik öz düzenleme arasındaki ilişkide akademik motivasyonun aracı rolü. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 12(1), 213-227. <https://izlik.org/JA32TK85XA>
- Budak, S. (2009). *Psikoloji sözlüğü*. Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları
- Büyüköztürk, Ş. (2018). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı: İstatistik, araştırma deseni, SPSS uygulamaları ve yorum* (24.baskı). Pegem Akademi
- Büyüköztürk, Ş., Akgün, Ö. E., Demirel, F., Karadeniz, Ş. ve Çakmak, E. K. (2015). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara Pegem Akademi
- Cüceloğlu, D. (1993). *İnsan ve davranışı*. Ankara, Remzi Kitapevi
- Doğan-Başokçu, Ö. ve Doğan, N. (2005). Akademik benlik kavramı ölçeğinin ortaöğretim kurumları öğrenci seçme ve yerleştirme sınavını yordama geçerliği. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(29), 53-62.
- Duckworth, A. L. ve Seligman, M. E. (2005). Self-discipline outdoes IQ in predicting academic performance of adolescents. *Psychological Science*, 16(12), 939-944. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9280.2005.01641.x>
- Ekşi, H., Barış, Ş. ve Demir, İ. (2020). Ergenlerde helikopter ebeveyn tutumu, şişirilmiş benlik: duygusal özerklik, sosyal kaygı değişkenlerinin aracı etkisi. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(Armağan Sayısı), 83-100. <https://doi.org/10.18026/cbayarsos.627884>

- Eren, A. D., Peker, A. R., Erbaş, R. ve Ataoğlu, A. (2023). Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin aile yaşam doyumu ve akademik özgüven düzeylerinin incelenmesi. *Uluslararası Bozok Spor Bilimleri Dergisi*, 4(3), 99-117. <https://izlik.org/JA83UH52HE>
- Gökner, Ö. (2015). *Özgüven kazanmak*. Ankara: Arkadaş Yayınevi.
- Güzeller, C. O., Eser, M. ve Aksu, G. (2016). Üniversite öğrencilerinin mezun oldukları lise türünün, matematik başarıları ve eleştirel düşünme eğilimi üzerindeki etkisi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(1), 223-236 <https://doi.org/10.17860/efd.61075>
- Hayes, A. F. (2018). *Introduction to mediation, moderation, and conditional process analysis: A regression-based approach* (2nd ed.). Guilford Press. <https://doi.org/10.1111/jedm.12050>
- Hayes, A. F. (2018). Kısmi, koşullu ve ılımlı aracılık: Nicelleştirme, çıkarım ve yorumlama. *İletişim monografileri*, 85 (1), 4-40. <https://doi.org/10.1080/03637751.2017.1352100>
- Hong, JC, Hwang, MY, Kuo, YC ve Hsu, WY (2015). Mesleki eğitim gören öğrencilerin erteleme ve öz düzenlemeli öğrenmeleriyle ilgili ebeveyn gözetimi ve helikopter ebeveynliği. *Öğrenme ve Bireysel Farklılıklar*, 42 , 139-146. <https://doi.org/10.1016/j.lindif.2015.08.003>
- Joo, Y. J., Bong, M. ve Choi, H. J. (2000). Self-efficacy for selfregulated learning, academic self-efficacy, and internet selfefficacy in Web-based instruction. *Educational Technology Research and Development*, 48(2), 5-17. <https://doi.org/10.1007/bf02313398>
- Kalkan, A., Bakioğlu, F. ve Toprak, Y. (2020). Akademik Özgüven Ölçeğinin (AÖÖ) geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(225), 319-342. <https://izlik.org/JA25JT55XS>
- Karasar, N. (2007). *Bilimsel araştırma yöntemi: Kavramlar, ilkeler, teknikler*. Nobel Yayın Dağıtım.
- Kelly, L., Duran, R. L. ve Miller-Ott, A. E. (2017). Helicopter parenting and cell-phone contact between parents and children in college. *Southern Communication Journal*, 82(2), 102-114. <https://doi.org/10.1080/1041794X.2017.1310286>
- Kurtuldu, P. S. (2007). *İlköğretim okul yöneticilerinin özgüven düzeyleri ile liderlik düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Luebbe, A. M., Mancini, K. J., Kiel, E. J., Spangler, B. R., Semlak, J. L. ve Fussner, L. M. (2018). Dimensionality of helicopter parenting and relations to emotional, decision-making, and academic functioning in emerging adults. *Assessment*, 25(7), 841-857. <https://doi.org/10.1177/1073191116665907>
- MacKinnon, D. P., Lockwood, C. M., Hoffman, J. M., West, S. G. ve Sheets, V. (2002). A comparison of methods to test mediation and other intervening variable effects. *Psychological Methods*, 7(1), 83-104. <https://doi.org/10.1037/1082-989X.7.1.83>
- McGinley, M. (2018). Can hovering hinder helping? Examining the joint effects of helicopter parenting and attachment on prosocial behaviors and empathy in emerging adults. *The Journal of Genetic Psychology*, 179(2), 102-115. <https://doi.org/10.1080/00221325.2018.1438985>
- Odenweller, K. G., Booth-Butterfield, M. ve Weber, K. (2014). Investigating helicopter parenting, family environments, and relational outcomes for millennials. *Communication Studies*, 65(4), 407-425. <https://doi.org/10.1080/10510974.2013.811434>
- Özdemir, M. B. (2023). Değişen dünyada yeni bir ebeveynlik yaklaşımı: Helikopter ebeveynlik. *Alanyazın*, 4(1), 21-31. <https://doi.org/10.59320/alanyazin.1286311>

- Özen, Y. (2013). Sorumluluk duygusu ölçeğinin geliştirilmesi; geçerlik ve güvenirliği. *Journal of European Education*, 3(2), 17-23.
- Özen, Y. (2016). *Çocuklarda sorumluluk eğitimi*. Ankara: Yason Yayınları.
- Padilla-Walker, L. M. ve Nelson, L. J. (2012). Black hawk down? :Establishing helicopter parenting as a distinct construct from other forms of parental control during emerging adulthood. *Journal of adolescence*, 35(5), 1177-1190. <https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2012.03.007>
- Rosenbaum, M. (1993). The three functions of self-control behaviour: redressive, reformatory and experiential. *Work & Stress*, 7(1), 33-46. <https://doi.org/10.1080/02678379308257048>
- Schifffrin, H. H., Liss, M., Miles-McLean, H., Geary, K. A., Erchull, M. J. ve Tashner, T. (2014). Helping or hovering? The effects of helicopter parenting on college students' well-being. *Journal of child and family studies*, 23(3), 548-557. <https://doi.org/10.1007/s10826-013-9716-3>
- Senemoğlu, N. (2007). *Gelişim öğrenme ve öğretim kuramdan uygulamaya*. Ankara: Pegem Akademi.
- Senemoğlu, N. (2018). *Gelişim öğrenme ve öğretim* (25.baskı). Ankara: Anı Yayınları.
- Soner, O. (2000). "Aile uyumu, öğrenci özgüveni ve akademik başarı arasındaki ilişkiler". *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 12 (12), 249-260. <https://izlik.org/JA76SN74SY>
- Tekin, Ö. E. ve Şal, F. (2023). Adaptation of the academic self-discipline scale to Turkish. *Cumhuriyet International Journal of Education*, 12(4), 942-953. <https://doi.org/10.30703/cije.1262071>
- Türk Dil Kurumu. (2018). *Disiplin* [Sözlük tanımı]. Erişim tarihi: 1 Mayıs 2025, <https://sozluk.gov.tr>
- Ünver, F.ve Kılıç, R. (2025). Akademik özgüven matematik başarısını ne kadar etkiliyor?. *Yaşadıkça Eğitim*, 39(1), 178-191. <https://doi.org/10.33308/26674874.2025391840>
- Vecchione, M., Alessandri, G. ve Marsicano, G. (2014). Akademik motivasyon eğitim başarısını öngörüyor: Cinsiyet fark yaratıyor mu? *Öğrenme ve Bireysel Farklılıklar*, 32 , 124-131.
- Yılmaz, H. (2020). Türkiyede helikopter ebeveynlik eğilimi ve helikopter ebeveynlerin demografik özellikleri. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 20(46), 133-160. <https://doi.org/10.21560/spcd.v20i54504.540233>
- Zerman, F. B. ve Turan, M. B. (2025) Spor bilimleri öğrencilerinde akademik öz disiplin ve akademik yaşam doyum bağlamında kariyer yetkinlikleri. *Sportive*, 8(1), 72-100. <https://doi.org/10.53025/sportive.1625055>
- Zhao, X., Lynch, J. G., Jr. ve Chen, Q. (2010). Reconsidering Baron and Kenny: Myths and truths about mediation analysis. *Journal of Consumer Research*, 37(2), 197–206. <https://doi.org/10.1086/651257>
- Zimmerman, B. J., & Kitsantas, A. (2014). Comparing students' self-discipline and self-regulation measures and their prediction of academic achievement. *Contemporary educational psychology*, 39(2), 145-155. <https://doi.org/10.1016/j.cedpsych.2014.03.004>

EXTENDED ABSTRACT

Introduction:

Helicopter parenting is not a new dimension of parenting, but rather a type of parenting characterized by excessive interference in children's lives and parents constantly hovering over their children (Padilla-Walker & Nelson, 2012). This concept was first used in 1969 by Haim Ginott to describe parents who hovered over their children like helicopters. Recognized as one of the most significant problems in contemporary parenting behaviors, helicopter parents are known for their high expectations regarding their children's academic and personal achievements and for placing their children at the center of their daily lives. Research highlights that this parenting style can affect children's psychosocial development, particularly in terms of autonomy and decision-making. These parents often worry on behalf of their children and act out of fear of negative outcomes in physical, academic, or social areas. While this excessive intervention is usually well-intentioned and aimed at protecting the child, it can hinder the development of essential coping skills necessary for adulthood.

In this context, one of the central concepts is self-efficacy. Academic self-efficacy reflects students' perceptions of their capacity to successfully complete tasks in a specific learning area, their confidence in their academic abilities, and their expectations regarding their academic performance. This is not only related to self-esteem but also to a specific belief in the capacity to perform the actions necessary for academic success. Another critical factor is self-discipline, defined as the conscious regulation of short-term impulses to achieve long-term goals. In an educational setting, academic self-discipline involves the ability to maintain focus, plan work, and resist distractions. Duckworth and Seligman (2005) argue that self-discipline is an important determinant of academic success and often distinguishes high-performing students from their peers more effectively than intellectual ability alone. This study aims to investigate the relationships between perceived helicopter parenting, academic self-discipline, and academic self-efficacy among university students and to explore the potential mediating role of academic self-discipline in this context.

Method:

The study employed a correlational survey model, a quantitative research design suitable for examining relationships between variables. The research was conducted on a sample of 508 university students studying at different universities in Turkey. The gender distribution of participants was 75.5% female (n=406) and 24.5% male (n=132). Participants' ages ranged from 17 to 48, with a mean age of 21.65 and a standard deviation of 2.77. Participants were selected using convenience sampling, and all participants voluntarily agreed to participate in the study. Data collection was conducted online via Google Forms with the ethical approval of the Necmettin Erbakan University Social and Human Sciences Scientific Research and Publication Ethics Committee dated 04/18/2025 (Decision no: 08-2025/340). The tools used included a Personal Information Form for demographic data and three specific scales:

Perceived Helicopter Parenting Scale: First developed by LeMoyne and Buchanan (2011) and adapted into Turkish by Çuhadaroğlu (1986). It consists of 10 items (5 positive, 5 negative) scored on a Likert scale. In this study, the Cronbach's alpha reliability coefficient was found to be 0.68. Academic Self-Efficacy Scale: Developed by DeVellis (2014) and adapted by Kalkan et al. (2020). This 25-item scale includes subscales such as academic competence, social adjustment, and motivation. In this study, the internal consistency of the total scale was found to be 0.90. Academic Self-Discipline Scale: Developed by Şal (2022), it consists of 18 items comprising two sub-dimensions: "Planned Work" and "Attention." The Cronbach's alpha coefficient of the total scale was found to be 0.86, indicating high reliability. The data were analyzed using SPSS. Descriptive statistics (mean, standard deviation, skewness, kurtosis), independent sample t-tests to examine gender differences, and Pearson correlation analyses were performed. Mediation analysis was planned using Hayes' Process Macro (Model 4).

Findings:

Descriptive analyses confirmed that the normality assumptions were met for all variables; skewness values ranged from -.50 to .18, while kurtosis values ranged from -.21 to .39. When examining mean scores, students gave the highest scores in the Academic Motivation ($\bar{X}$ =3.87) area of the self-discipline subscale and the lowest scores in the Planned Study ($\bar{X}$ =2.67) area. Gender comparisons showed no significant difference in perceived helicopter parenting scores ($p = .99$) or academic self-discipline scores ($p = .15$). Male and female students perceived parental overinvolvement at similar levels and reported similar levels of self-discipline. However, academic self-efficacy scores showed a significant difference between genders ($p = .02$); female students ($\bar{X}$ =3.49) reported statistically higher levels of self-efficacy than male students ($\bar{X}$ =3.35).

Correlation analyses revealed no significant relationship between helicopter parenting and academic self-discipline ($r = -.05, p > .05$) or between helicopter parenting and academic self-efficacy ($r = -.07, p > .05$). This indicates that parents' excessive involvement is not directly related to the academic self-perceptions of students in this sample. In contrast, a positive and moderate relationship was found between academic self-discipline and academic self-efficacy ($r = .54, p < .01$). A more detailed examination of the subscales revealed that the "Planned Study" ($r = .88$) and "Attention" ($r = .90$) components were strongly related to the total self-discipline score. These components were also positively related to all subscales of academic self-efficacy, including academic competence and motivation. Regarding the mediation model, the classic prerequisites for mediation analysis (Baron & Kenny, 1986) require meaningful relationships between the independent variable (helicopter parenting), the mediator (self-discipline), and the dependent variable (self-efficacy). Since the correlation analysis did not show a significant connection between helicopter parenting and other variables, the mediation analysis could not be statistically justified and was therefore not pursued.

Discussion:

The findings emphasize that helicopter parenting may not directly affect students' academic self-efficacy, but it may have indirect effects through other psychosocial factors not addressed in this study. Academic self-discipline emerged as an important determinant of students' academic self-confidence and perceived competence. Students with strong self-regulation, planning, and attention skills demonstrated higher academic self-efficacy, suggesting that encouraging self-discipline may be more effective than changing parental behavior to improve students' academic achievement. The results are consistent with previous research showing that self-regulated learning and self-discipline are critical for academic achievement (Duckworth & Seligman, 2005).

The gender differences observed in academic self-efficacy may reflect differences in motivation, goal setting, or perceptions of competence; female students tend to rate their perceived academic abilities slightly higher than male students. These findings emphasize the need to address gender-specific factors in educational interventions and support strategies. Limitations include the use of self-assessment criteria, convenience sampling, and cross-sectional design; these may limit the generalizability of the findings and causal interpretations.

Conclusion:

This study demonstrates that academic self-discipline is an important factor related to university students' academic self-efficacy, but perceived helicopter parenting does not have a direct effect. These findings suggest that interventions aimed at improving students' academic performance and self-confidence should focus on developing self-regulation skills, planning, and attention management rather than solely addressing parenting behaviors. The study contributes to understanding the complex interaction between parenting styles and students' academic achievement, emphasizing the role of individual self-regulation in educational success. Furthermore, promoting academic self-discipline may have far-reaching implications for lifelong learning, resilience, and autonomy in the higher education context.

Recommendation:

Based on the findings, it is recommended that educational institutions and policymakers implement

programs to strengthen students' academic self-discipline, particularly by focusing on time management and planning skills. While parenting remains important, the data shows that internal control mechanisms are more strongly linked to academic self-confidence among university students. Future research should investigate the long-term effects of helicopter parenting on academic and psychosocial outcomes, including the role of motivation and psychological well-being, using diverse samples to further validate these findings.